

A Basic Outline

- When is shemita?
 - Calculating the date
 - What conditions create shemita d'orayta?
- Do not work the land
 - What land are we talking about? What are the boundaries?
 - What about land owned by someone who isn't Jewish?
 - What constitutes work – four biblical melachot, plowing, tree maintenance, fruit maintenance
 - What about working dirt that isn't in the field?
 - Working the land in Year 6
- Abandon the produce that grows
 - We are instructed to declare it hefker
 - What types of "guarding" are prohibited?
 - "Sefichin" – produce that grows independently
- Harvest in an unusual way
 - Which kind of harvesting is allowed?
 - Which produce may not be harvested?
 - Otzar Beit din harvesting
 - The obligation to eliminate the produce at the end of the season
 - Harvesting shemita produce in Year 8
- The sanctity of shemita produce
 - Which kinds of produce are sanctified?
 - What rules govern our relationship with that sanctity? May we destroy, market and export this produce?
 - The sanctity of money exchanged for shemita produce

דברי השקפה

א. ויקרא כו: לג-לה

(לג) וְאַתֶּם אֲזַרְהוּ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חָרִב וְהִיָּתָה אֶרְצְכֶם שְׂמֵמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָה: (לד) אֲזַ תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שְׁבֻתֶיהָ כֹּל יְמֵי הַשְּׁמִיטָה וְאַתֶּם בְּאָרֶץ אֲיִבֵיכֶם אֲזַ תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצַת אֶת שְׁבֻתֶיהָ: (לה) כֹּל יְמֵי הַשְּׁמִיטָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא שְׁבֻתָה בְּשְׁבֻתֵיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ:

ב. קידושין כ.-:

בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית! אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מוכר את מטלטליו... לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו... לא באת לידו עד שמוכר את ביתו... לא באת לידו עד שמוכר את ברבית... לא באת לידו עד שמוכר את עצמו... לא לך אלא לגר שנאמר "לגר", ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנאמר "גר תושב", "משפחת גר" זה עובד כוכבים. כשהוא אומר "לעקר" זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה!

אמר ליה [אביי]: התם הא אהדריה קרא, דתני דבי רבי ישמעאל: הואיל והלך זה ונעשה כומר לעבודת כוכבים, אימא לידחי אבן אחר הנופל? תלמוד לומר "אחרי נמכר גאולה תהיה לו, אחד מאחיו יגאלנו."

ג. רש"ר הירש, תורב שא

In externals, too, Israel was supposed to be a people among peoples. For this purpose, Gd gave Israel its own place on the earth for its own special tasks. In order, however, that Israel's land, intended for the realization of Israel's task, should not, through the sin of pride of possession, become the cause of Israel's downfall, Gd ordained *shemita*, *yovel*, *bikkurim*, *terumah*, *maaser* and *challah* in conjunction with Israel's own soil. *Shemita* and *yovel* affirm Gd as Owner by right of all property; they also, through the prohibition of work on the land, express for the Holy Land the lesson which Shabbat conveys in connection with lordship of the earth.

ד. ספר החינוך, מצוה פד

ועוד יש תועלת נמצא בדבר לקנות בזה מדת הותרנות, כי אין נדיב כנותן מבלי תקוה אל הגמול.

ה. עקידת יצחק, פרשת בהר שער צו

אין זה רק כי בנפשנו דיבר לגלות את אזנינו ולהעיר את ליבנו בהציב לנו ציונים גדולים ונוראים ולהעמיד סימנים רבים ועצומים לפקוח עינים עורות השקועות בדמיוני העולם... כי במספר שבע שני העבודה ושבת השביעיות העיר את ליבנו והשמיע לאזנינו כי לא שולחנו הנה להיות עבדים נמכרים לאדמה, כי אם לתכלית אחר, נכבד ונפלא... הכוונה שכניסתן לארץ אינה להשתעבד לה ולעבודתה להוציא תועלותיה ולאצור פירותיה לקבוץ אותם על יד...

ו. רב אברהם יצחק קוק, שבת הארץ, הקדמה

את אותה הפעולה שהשבת פועלת על כל יחיד, פועלת היא השמטה על האומה בכללה... ואם אותה האביריות המוכרחת להתלוות עם כל סדר של חיי-צבור קבועים גורמת להקטין את עדינות החיים המוסרית... הנה הפסקת הסדר החברתי בצדדים ידועים מתקופה לתקופה, מביאה לאומה זו, כשהיא מסודרת על מכונה, לידי עלייתה העצמית למרומי התכונות הפנימיות שבחיים המוסריים והרוחניים...

ז. מורה הנבוכים ג:לט

ואמנם כל המצות אשר ספרנום בהלכות שמיטה ויובל מהם לחמלה על בני אדם והרחבה לבני אדם כולם, כמו שאמר ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל וגו', ושתוסיף הארץ תבואתה ותחזק בעמדה שמוטה, ומהם חנינה בעבדים ועניים כלומר השמטת כספים והשמטת עבדים...

ח. אור החיים, בראשית ב:ג

מצינו כי הקב"ה גילה הדבר במה שאמר (שמות כ) בעשרת הדברות כי ששת ימים עשה ד' את השמים וגו' הרי גילה כי בשעת הבריאה לא ברא ד' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו גם ידוע ליודעי אמת. ונתחכם ד' וברא יום אחד הוא ידוע לד' ובו ביום חוזר ד' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששת ימים וכן על זה הדרך. וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו וצריך ד' להכינו פעם ב' ובמצעות שבת העולם עומד, והוא אומר כי בו פירוש באמצעות יום זה שבת מכל מלאכתו

ט. שם משמואל, ויקרא כה:ב

It must be said that assigning the land of Israel to Israel is like Creation in general; i.e., the land was given to them only for seven years, to work it; and then He gives it again, for another seven years, to be worked and cared for. Therefore on the seventh year the land reverts to the Gd who gave it, and all who eat of its fruits partake from [His] lofty table... Therefore the introduction, "When you enter the land that I assign you," is in the present tense... to indicate that the act of giving you the land is continuous, not once for all time.

י. ויקרא כה:ב

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו:

יא. סנהדרין לט.

אמר הקב"ה לישראל: זרעו שש והשמיטו שבע, כדי שתדעו שהארץ שלי היא

יב. ספר החינוך, מצוה פד

משרשי המצוה, לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתנו ענין חדוש העולם כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ [שמות כ', י"א], וביום השביעי שלא ברא דבר הכתיב מנוחה על עצמו... ועוד יש תועלת אחר נמצא בזה האדם שיוסיף האדם בטחון בד' ברוך הוא, כי כל המוצא עם לבבו לתת ולהפקיר לעולם כל גדולי קרקעותיו ונחלת אבותיו הגדלים בכל שנה אחת, ומלומד בכך הוא וכל המשפחה כל ימיו, לא תחזק בו לעולם מדת הכילות הרבה ולא מיעוט הבטחון.

מתי היא שנת השמיטה?

יג. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק י הלכה ב

תמן אמרין אפילו כמאן דאמר מעשרות ד"ת, מודה בשמיטה שהיא מדבריהם, דתני [שם ב] 'וזה דבר השמיטה שמוט' - רבי אומר שני שמיטין הללו, שמיטה ויובל, בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהג ד"ת, פסקו יובלות שמיטה נוהגת מדבריהן. אימתי פסקו היובלות? [ויקרא כה י] "יושביה" - בזמן שיושביה עליה, לא בזמן שגלו מתוכה. היו עליה אבל היו מעורבבים, שבט יהודא בבנימין ושבט בנימין ביהודה, יכול יהו היובלות נוהגין? ת"ל 'יושביה' לכל יושביה - נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה בטלו היובלות.

יד. ספרא בהר פרשה ב:א

מניין עשה שביעית אף על פי שאין יובל? תלמוד לומר 'והיו לך שבע שבתות שנים'. ומנין עשה יובל אף על פי שאין שביעית? תלמוד לומר 'תשע וארבעים שנה' דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים שביעית נוהגת אף על פי שאין יובל, והיובל אינו נוהג אלא אם כן יש עמו שביעית.

טו. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יז

שנת יובל אינה עולה ממנין שני השבוע, אלא שנת תשע וארבעים שמיטה ושנת חמשים יובל, ושנת חמשים ואחת תחלת שש שנים של שבוע וכן בכל יובל ויובל.

עבודת קרקע

טז. ויקרא כה:ב-ז

(ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לד': (ג) שש שנים תזרע שדה ושש שנים תזמר פרימה ואספת את תבואתה: (ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לד' שדה לא תזרע וכרמה לא תזמר: (ה) את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי גזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ: (ו) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לה וילעבדה ולאמתה ולשכיריה ולתושביה הגרים עמך: (ז) ולבהמתה ולחיה אשר בארצה תהיה כל תבואתה לאכל:

יז. המצוות

שבתון	ספר המצוות עשה קלה, סמ"ג עשה קמז-קמח (בתוספת דברים), חינוך קיב
עבודת קרקע	ספר המצוות ל"ת רכ, סמ"ג ל"ת רסו, חינוך שכו
עבודת אילנות	ספר המצוות ל"ת רכא, סמ"ג ל"ת רסז, חינוך שכז

יח. משנה מסכת שביעית פרק ו משנה א

שלש ארצות לשביעית: כל שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל ועד כזיב לא נאכל ולא נעבד, וכל שהחזיקו עולי מצרים מכזיב ועד הנהר ועד אמנה נאכל אבל לא נעבד, מן הנהר ומאמנה ולפנים נאכל ונעבד:

יט. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ג עמוד ב

עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית. מה טעם? הרבה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי בבל, מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא, והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית.

כ. גבולות א"י – דרום – טורונטו תורה נח תשע"ט

According to Bamidbar 34:3-5 and Yehoshua 15:1-4, the southeast corner of Israel is the southern tip of the Dead Sea. However, drought cycles change the extent of the Dead Sea. In the past century alone, we have seen shifts of nearly 400 meters in height, according to Rabbi Yosef Efrati, a leading contemporary authority. Per Josephus (Wars of the Jews 8:4) the southern tip of the Dead Sea extended to Tzoar in his day, some 2,000 years ago; archaeologists believe this is Ghor Safi, significantly east of today's southern tip.

On the other end, the biblical text identifies Nachal Mitzrayim as the southwest corner of Israel, but this is also unclear. Rabbi Chaim Kanaievsky (Derech Emunah, Hilchot Terumot 1:7) contends that this is Wadi el-Arish, but Rashi (Yehoshua 13:3) identified it as the Nile River.

Finally, a major point along the southern boundary is Maaleh Akrabim; most assume this is the southernmost part of Israel. [Note that Rashi to Bamidbar 34:4 disagrees, placing Maaleh Akrabim northwest of the Dead Sea.] But how far south is it?

- Today's "Maaleh Akrabim" is 45 kilometers southwest of the Dead Sea. However, as noted by the Chazon Ish (Sheviit 3:18), it's hard to assume that the sites known by biblical names today match precisely with locations named in the Torah.
- Rabbi Zalman Menachem Koren, author of the modern *Din Shevi'it b'Shetach ha'Aravah*, claims that if one would draw a line southwest from the Dead Sea at a 45-degree angle, Maaleh Akrabim would have to be north of that line – but this is vague, and it also contradicts the views of other prominent authorities regarding the location. [See *Admat Kodesh* pg. 4, and *Tevuot Aretz*, for example.]
- Rabbi Yechiel Michel Tukaczinski (*Ir haKodesh v'haMikdash* 3:248) contended that Maaleh Akrabim is near Eilat, some 140 kilometers south of the Dead Sea. This is based on Rabbi Saadia Gaon's 10th century identification of Maaleh Akrabim with Aqaba, on the northern tip of the Red Sea. However, Rabbi Koren notes that the word *Aqaba* is simply Arabic for "height" or "Maaleh"; Rabbi Saadia Gaon used it to translate the "Maaleh" modifier, and not as an equation of Maaleh Akrabim with a place called Aqaba. Also, based on various biblical texts it appears that Eilat should be in the Land of Edom, not in Israel.
- For other approaches, see my class at <https://www.yutorah.org/sidebar/lecture.cfm/818687>.

In practice, it is generally assumed that Eilat is not part of biblical Israel for the purpose of agricultural law. Rabbi Shlomo

Zalman Auerbach ruled that one may adopt leniencies regarding the laws of shemita in that area, and even further north, in areas including Yotvata.

כא. גבולות א"י – עבר הירדן – טורונטו תורה כי תצא תש"פ

When the Jewish nation entered Israel for the first time, the tribes of Reuven and Gad, and part of Menasheh, received land east of the Jordan (Yarden) River. But did this "Transjordan" area fully join Israel? Do laws of shemita and tithing apply there?

Early sources

Some early sources indicate that Transjordan is not part of Israel. For example, a halachic midrash identifies the land east of the Jordan River as "land you took on your own," marking it as distinct from the land G-d promised our ancestors. (Sifri, Devarim 299) Another halachic midrash notes that the Torah says we began counting the shemita cycle when we entered "the land" – meaning crossing the Jordan, not entering Transjordan. (Sifra, Behar 1)

Rambam

The Shulchan Aruch does not provide a great deal of guidance regarding Israel's land-related mitzvot; we generally look to Rambam for codification of these laws. Here, though, Rambam's language is ambiguous.

A rabbinic law prohibits eating produce which grows wildly during shemita, lest people plant illegally and then claim it grew wildly. Regarding this law, Rambam wrote: "The laws of shemita apply to Transjordan rabbinically, but one may eat wild growth in Syria and Transjordan. These lands shall not be of stricter status than lands in Israel taken by those who entered from Egypt." (Mishneh Torah, Hilchot Shemita v'Yovel 4:28)

Why did Rambam explicitly contrast Transjordan with "lands in Israel taken by those who entered from Egypt"? Apparently, either Rambam believed that Transjordan is part of Israel but does not qualify as settled by the Jews who came out of Egypt (see a similar idea in Tosafot Chagigah 3b), or he believed that Transjordan is not part of Israel at all. Rabbi David ibn Abi Zimra (Mishneh Torah ad loc.) contended that Rambam believed the former, but Rabbi Yosef Korkos (Mishneh Torah ad loc.) argued that Rambam actually meant the latter.

Ramban

On the other hand, Ramban clearly defined Transjordan as part of Israel. When Moshe requested that the Emorite king Sichon allow us passage through his land, Ramban commented, "Moshe did this himself, as pacification, for the land of Sichon and Og was to become Israel's inheritance, since it belonged to the Emori." (Ramban to Bamidbar 21:21) For support, Ramban also noted a midrash listing a hierarchy of ten sanctities within Israel, the first of which is associated with Transjordan. (Bamidbar Rabbah 7:8)

Modern Authorities

In the twentieth century, many halachic authorities ruled that Transjordan is part of Israel. This included Rabbi Avraham Yeshayah Karelitz (Chazon Ish). He noted that the laws of the Yovel (Jubilee) year are in force only when "all of the residents of the land reside there," and that the Talmud (Arachin 32b) says this ceased when the tribes of Reuven and Gad were exiled from Transjordan. If so, then Transjordan is clearly part of Israel. (Chazon Ish Sheviit 3:25) Rabbi Eliezer Waldenberg ruled likewise, citing the medieval writings of Rabbi Shimon ben Tzemach Duran. (Tzitz Eliezer 10:1:22) However, Rabbi Ovadia Yosef seemed to rule otherwise. (Yechaveh Daat 2:11)

Today, the general consensus of halachic authorities is that Transjordan has the status of the Land of Israel.

כב. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מז עמוד א

מתני'. המוכר את שדהו לעובד כוכבים - לוקח ומביא ממנו בכורים, מפני תיקון העולם. גמ'.

- אמר רבה: אף על פי שאין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר, שנאמר: "כי לי הארץ," לי קדושת הארץ, אבל יש קנין לעובד כוכבים בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות, שנאמר: "השמים שמים לד' והארץ נתן לבני אדם."
 - ור"א אומר: אף על פי שיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפקיע מידי מעשר, שנאמר: "דגנך", ולא דגן עובד כוכבים, אבל אין קנין לעובד כוכבים בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות, שנאמר: "לד' הארץ."
במאי קמיפלגי? מ"ס: "דגנך" ולא דגן עובד כוכבים, ומר סבר: "דיגונך" ולא דיגון עובד כוכבים...
- אמר רב חייה בר אבין, ת"ש: "המוכר שדהו לעובד כוכבים - לוקח ומביא בכורים, מפני תיקון העולם." מפני תיקון העולם אין, מדאורייתא לא! אמר רב אשי: שתי תקנות הוו. מעיקרא הוו מיימי מדאורייתא, כיון דחזו דקא מקרי ומזבני, דסברי בקדושתיהו קיימן, תקינו להו דלא ליתו. כיון דחזו דמאן דלא סגי ליה מזבן וקא משתקען ביד עובדי כוכבים, הדר תקינו להו דליתו.

כג. רמב"ם הלכות תרומות פרק א הלכה י

עכו"ם שקנה קרקע בא"י לא הפקיעה מן המצוות אלא הרי היא בקדושתה, לפיכך אם חזר ישראל ולקחה ממנו אינה ככיבוש יחיד אלא מפריש תרומות ומעשרות ומביא בכורים והכל מן התורה כאילו לא נמכרה לעכו"ם מעולם. ויש קנין לעכו"ם בסוריא להפקיע מן המעשרות ומן השביעית כמו שיתבאר.

כד. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה כט

עכו"ם שקנה קרקע בארץ ישראל וזרעה בשביעית פירותיה מותרין, שלא גזרו על הספיחין אלא מפני עוברי עבירה, והעכו"ם אינן מצווין על השביעית כדי שנגזור עליהם.

כה. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א:י

ומפני מה התיירו כל אלה [מלאכות לשמירת האילן], שאם לא ישקה תעשה הארץ מלחה וימות כל עץ שבה, והואיל ואיסור הדברים האלו וכיוצא בהם מדבריהם, לא גזרו על אלו, שאין אסור מן התורה אלא אותן שני אבות [זריעה וקצירה] ושתי תולדות [זמירה ובצירה] שלהם כמו שביארנו.

כו. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק א:א

כתיב [שמות כג יב] ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכתוב בהריש ובקציר תשבות מה אנן קיימין אם לענין שבת בראשית והלא כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואם לענין שבתות שנים והלא כבר נאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך...

כז. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף ב:ג.

תנן: "משקין בית השלחין במועד ובשביעית." בשלמא מועד [אסור] משום טירחא הוא ובמקום פסידא שרו רבנן. אלא שביעית, בין למאן דאמר [אסור] משום זורע, ובין למאן דאמר [אסור] משום חורש, זריעה וחרישה בשביעית מי שרי?...

כח. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה פרק א הלכה ב

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה, ופטור מן המעשרות דכתיב [דברים יד כב] "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה." ובשביעית צריכ' דכתיב [ויקרא כה ב] "ושבתה הארץ שבת לד'" וכתוב [שם ד] "שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור":

כט. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת דמאי פרק ה הלכה ה

רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא: עציץ עשו אותו ספק. והתנינן "עציץ נקוב מקדש בכרם, ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם!" מספק.

ל. חזון איש, שביעית כב:א

ואפשר דלא גרסינן "מספק" ואין כאן קושיא, אלא מפרש [ר' זעירא] דעשו אותו ספק, אבל מן הדין פטור, ומייתי ראייה מהא דאינו מקדש – ואם היה ספק היה מקדש. ולפי זה לא שמעינן מכאן דבכל התורה מחזקינן ליה לספק מדרבנן, והרי חזינן דהקילו שאינו מקדש.

לא. משנה מסכת שביעית פרק א:א

עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית? בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי [שנה ו'], ובית הלל אומרים עד העצרת. וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו:

לב. תוספות יום טוב מסכת שביעית פרק ב משנה ב

וא"ת, ואמאי לא שרינן עידור בכל האילנות [ולא רק מקשאות ומדלעות] כמו זיבול בכל השדות [בתוספת]? והרי תרוייהו בשביעי' עצמה דברי סופרים, כמו שפסק הרמב"ם בריש הלכות שמטה דחרישה מדברי סופרים! י"ל דהחמירו בעידור וחרישה שהיא עבודה בגוף הקרקע. אבל להר"ב שכתב שמה שהוא מדברי סופרים [בשמיטה] בתוספת שביעית לא גזור, צריך לומר דסבירא ליה כמ"ש הר"ש דחרישה מדאורייתא [בשמיטה], ודוקא בקישואים ודלועים, דהוה עידור וחרישה עד ר"ה לצורך פירות, הוא דהתירו. וכ"כ הר"ב דלצורך פירות התירו.

הפקרת גידולין

לג. שמות כג, י-יא

וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת אֲרָצְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וְהִשְׁבִּיעַת תְּשַׁמְטָנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ וַיִּתְּנֶם תֹּאכַל חֵיטַת הַשָּׂדֶה כִּן מַעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזִיתְךָ:

לד. המצוות

הפקרה ספר המצוות עשה קלד, סמ"ג עשה קמח, חינוך פד

לה. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:כד

מצות עשה להשמיט כל מה שתוציא הארץ בשביעית, שנאמר "והשביעית תשמטנה ונטשתה." וכל הנועל כרמו או סג שדהו בשביעית ביטל מצות עשה, וכן אם אסף כל פירותיו לתוך ביתו.

אלא יפקיר הכל ויד הכל שוין בכ"מ שנאמר "ואכלו אביוני עמך." ויש לו להביא לתוך ביתו מעט כדרך שמביאין מן ההפקר, חמש כדי שמן חמשה עשר כדי יין, ואם הביא יתר מזה מותר.

לו. מכילתא דרבי ישמעאל משפטים - מסכתא דכספא פרשה כ

דבר אחר "והשביעית תשמטנה ונטשתה," מפני מה אמרה תורה, לא שיאכלו אותה עניים? הרי אני מכניסה ומחלקה לעניים! תלמוד לומר "והשביעית תשמטנה, ונטשתה," מגיד שפורץ בה פרצות, אלא שגדרו חכמים מפני תקון העולם.

לז. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:א-ו

א: כל שתוציא הארץ בשנה שביעית, בין מן הזרע שנפל בה מקודם שביעית, בין מן העיקרים שנקצרו מקודם וחזרו ועשו ושניהם נקראו ספיה, בין מן העשבים והירקות שעלו מאיליהן ואין להן זרע הכל מותר לאכלו מן התורה שנאמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה...
ב: ומדברי סופרים שיהיו כל הספחים אסורין באכילה. ולמה גזרו עליהם מפני עוברי עבירה, שלא ילך ויזרע תבואה וקטניות וזרעוני גנה בתוך שדהו בסתר, וכשיצמח יאכל מהם ויאמר ספחים הן, לפיכך אסרו כל הספחים הצומחים בשביעית...
ד: ספחים העולים בשדה בור ובשדה ניר ובשדה כרם ובשדה זרע מותרין באכילה, ומפני מה לא גזרו עליהם לפי שאין אדם זורע מקומות אלו...
ה: ספחין של שביעית שיצאו למוצאי שביעית אסורין באכילה ואין תולשין אותן ביד אלא חורש כדרכו, ובהמה רועה כדרכה.
ו: ועד מתי אסורין ספחיה שביעית במוצאי שביעית מר"ה ועד חנוכה ומחנוכה ואילך הן מותרין...

לח. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:כט

עכו"ם שקנה קרקע בארץ ישראל וזרעה בשביעית פירותיה מותרין, שלא גזרו על הספחין אלא מפני עוברי עבירה, והעכו"ם אינן מצווין על השביעית כדי שנגזור עליהם.

קצירה משונה

לט. המצוות

קצירת גידולין	ספר המצוות ל"ת רכב, סמ"ג ל"ת רסח, חינוך שכח
קצירת פרות האילן	ספר המצוות ל"ת רכג, סמ"ג ל"ת רסט, חינוך שכט

מ. ספרא בהר פרשה א:א:ג

"את ספיה קצירך לא תקצור," מיכן סמכו חכמים על הספחים שיהו אסורים בשביעית. "ואת ענבי נזיריך לא תבצור," מן השמור [נזור] בארץ אין אתה בוצר, אבל אתה בוצר מן המופקר. "לא תבצור," לא תבצור כדרך הבוצרים. מיכן אמרו תאנינים של שביעית אין קוצים אותה במקצה, אבל קוצה אתה בחורבה, אין דורכים ענבים בגת אבל דורכים בעריבה...

מא. רמב"ם על משנה מסכת שביעית פרק ח משנה ו

והכוונה בכל זה שצריך לשנות ושלא יתעסק בפירות שביעית כדרך שמתעסק בשאר שנים, והוא לפי שאמר ד' "ואת ענבי נזיריך לא תבצור," ואי אפשר לומר שרצונו בפסוק זה לאסור הבצירה לגמרי, שהרי כבר התיר אכילתם באמרו "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה," ולא נתכוון כאן אלא כמו שביארו בספרא "לא תבצור כנגד הבוצרים, מכאן אמרו תאנינים של שביעית אין קוצין אותם במקצה וכו'."

מב. ר' שלמה זלמן אוירבך, מעדני ארץ ז:ב "וכיון"

נראה דהפקירא דשביעית אע"ג שהוא אב לכל מיני הפקר, אפ"ה חלוק הוא במקצת משאר הפקר דחשיב כאילו אינו שייך כלל לשום אדם, וממילא רשאי כל אדם לזכות מהפקר כמה שירצה, משא"כ בשביעית שאמרה תורה "ואכלו אביוני עמך" וגם אמרה "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה," לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך וגו', "אפשר דחשיב כאילו כולם שותפים בה, וכיון שכן אין שום אדם רשאי לזכות בהם כי אם לפי צרכו..."

מג. תוספתא שביעית ח:א

בראשונה היו שלוחי בית דין יושבין על פתחי עיירות כל מי שמביא פירות בתוך ידו נוטלין אותן ממנו ונותן לו מהן מזון שלש סעודו' והשאר מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי בית דין שוכרין פועלין עודרין [גר"א: אורין] אותן ועושין אותן דבילה וכונסין אותן בהביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים... ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו...

מד. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ז:א

פירות שביעית אין אוכלין מהן אלא כ"ז שאותו המין מצוי בשדה שנאמר "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול," כ"ז שחיה אוכלת ממין זה מן השדה אתה אוכל ממה שבבית, כלה לחיה מן השדה חייב לבער אותו המין מן הבית וזהו ביעור של פירות שביעית.

מה. רמב"ם שמיטה ויובל ז:ג

היו לו פירות מרובין מחלקן מזון שלש סעודות לכל אחד ואחד. ואסור לאכול אחר הביעור בין לעניים בין לעשירים. ואם לא מצא אוכלין בשעת הביעור שורף באש או משליך לים המלח ומאבדן לכל דבר שמאבד:

מו. תלמוד ירושלמי שביעית ט:ד

רבי יצחק בר רדיפא הוה ליה עובדא אתא שאל לרבי ירמיה א"ל מה אריוותא קמך ואת שאל לתעליי' אתא שאל לר' יאשיה א"ל חמי לך תלתא רחמין ואפקרה קומיהון. קפודקאי דציפורין שאלין לרבי אימי בגין דלית לאילן עמא רחים ולא שאל שלם איך צורכה מיעבד א"ל כד תיחמון ריגלא צלילא תיהוין מפקון לשוקא ומבקרין ליה וחזרין וזכיין ביה.

מז. רמב"ן עה"ת, ויקרא כה:ז

ועשו להם תקנות מדבריהם, בראשונה היו בית דין עושין אוצר בכל עיר ועיר, מתחילת יציאת הפירות היו נוטלין אותם מיד מביאייהן ומכניסין אותן לאוצר, וכשיבא זמן לקיטת כל אותו המין כגון שבא זמן של קיץ ועת הבציר הגיע, ב"ד שוכרים פועלים ובוצרין ומוסקין ולוקטים כל אותו המין ודורכים ומוסקין בגת ובבית הבד כדרך שאר השנים, ונותנים לאוצר שלהן, ואלו הפירות המכונסים לאוצר בית דין אינן צריכין ביעור אחר שכבר מבוערין הם מן הבית, ואחד עניים ואחד עשירים מותרין לאחר הביעור לקבל מהם מיד ב"ד ולאכלן...

קדושת שביעית

מח. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מ.-:

ועצים להסקה תנאי היא, דתנאי: "אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה. רבי יוסי אומר: מוסרין." מאי טעמא דתנא קמא? דאמר קרא "לאכלה" - ולא למשרה, ולא לכבוסה. מאי טעמא דרבי יוסי? אמר קרא "לכם" - לכם לכל צרכיכם, ואפילו למשרה ולכבוסה. ותנא קמא הא כתיב "לכם" ההוא "לכם" דומיא ד"לאכלה" - מי שהנאתו וביעורו שוה, יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן. ורבי יוסי הא כתיב "לאכלה"! ההוא מיבעי ליה "לאכלה" ולא למלוגמא. כדתנאי: 'לאכלה' ולא למלוגמא. אתה אומר 'לאכלה' ולא למלוגמא, או אינו אלא ולא לכבוסה? כשהוא אומר 'לכם' הרי לכבוסה אמור, הא מה אני מקיים 'לאכלה'? 'לאכלה' ולא למלוגמא. מה ראית לרבות את הכבוסה ולהוציא את המלוגמא? מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם, ומוציא את המלוגמא - שאינה שוה לכל אדם.

מט. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ז:א

בשמים מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמיענא מן הדא: "הפרח לבן והאורז אין עליהן קדושת שביעית!" חבריאי אמרי דר"ש היא דר"ש אמר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי. רבי שמואל בשם רבי אבהו תפתר דברי הכל היא בהדא נסורתא .

נ. חזון איש, שביעית יד:ט

והא דתנן פ"ז מ"ו "הורד והכופר והלטום יש להם שביעית," והן מיני בשמים כמו שפרש"י נדה ח., אין לפשוט מכאן דבשמים יש להן שביעית, דהתם יש להם גם טעם... ועיקר דינא דמתנ' אשמעינן אע"ג שאינו אוכל חשוב בפ"ע אלא שכובשין בו שמן ושאר דברים ועיקרו לריח, מ"מ נוהג בו שביעית, ולא הוי כמלוגמא דלא מקרי שוה לכל נפש...

נא. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק היג

פירות שביעית אין מוציאין אותן מהארץ לחוצה לארץ ואפילו לסוריא, ואין מאכילין אותן לא לעכו"ם ולא לשכיר, ואם היה שכיר שבת או שכיר שנה או שכיר חדש או שקצץ מזונותיו עליו הרי הוא כאנשי ביתו ומאכילין אותו, ומאכילין את האכסניא פירות שביעית.

נב. משנה שביעית ז:ג

הצבע צובע לעצמו ולא יצבע בשכר שאין עושים סחורה בפירות שביעית... ולא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו. לקח לעצמו והותיר מותר למכרן:

נג. משנה שביעית ו:ה

אין מוציאין שמן שרפה ופירו' שביעי' מהארץ לחו"ל. א"ר שמעון שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא ואין מוציאין לחוץ לארץ:

נד. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ז:יב

פירות הארץ שיצאו לחוצה לארץ מתבערים במקומן ולא יעבירם ממקום למקום.

נה. רש"י סוכה לט. "אין"

אין מוסרין דמי פירות כו' - דהתורה אמרה (ויקרא כה) לאכלה ולא לסחורה, שכל פירות שביעית חייבין להתבער בשביעית הן ודמיהן, ולא שיעשה בהם סחורתו להצניע לאחר שביעית ולהעשיר, ועמי הארץ חשודין על כך, לפיכך אין מוסרין להם דמים ליקח מהם כלום בדמים, דקעבר אלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא ט).

נו. רש"י סוכה לט. "גמרא"

טעם ברייתא זו לפי שעם הארץ חשוד בזה וכשלוקח שלש סעודות שהוא מזון יום אחד דהיינו סעודת שבת מסתמא השתא בהאי שיעורא לאכילה בעי להו ואכיל להו בקדושת שביעית אבל ביותר מכאן חוששין שלוקח בהן סחורה